

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 „ „ „
Negyedévre . . . . . 2 „ 50 „
Egy hétre . . . . . 1 „ „ „
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többször hirdetések alk. szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.

A városház ügye.

Debreczen, június 1.

A következmények fényesen bizonyították, mennyire igazsága volt annak a pártnak, a mely a legközelebbi városi közgyűlésen 13 szóval kisebbségben maradt, s mely a városháza megfejlése helyett — ha az olyan rengeteg összeget venne igénybe, — inkább egészen új városháza építését hozta javaslatba.

Az ajánlatok beadására a határidő lejárt, s mint értesülünk egyetlen ajánlkozó akadt csak s az 8¹⁰/₁₀₀-os ráfizetés kikötése mellett volna hajlandó az átalakítást elvállalni s így a toldozott-foldozott, se nem új se nem ócska városháza, ha a többség még továbbra is makacsodnék s ragaszkodni akarna a »fejlés« nagy gondolatához: 375 ezer forintba kerülné a városnak ezt a felényi összeget sem érő munkát.

Reméljük azonban, hogy a foltozás eszméje a versenytárgyalás fiaskója után örök időkre lekerül a napirendről, s helyet ad annak a nagyobb és szebb ügynek, a mely szeretett városunkat aránylag alig valamivel nagyobb és szebb igyekezetnek, a mely szeretett városunkat aránylag alig valamivel nagyobb összegért vadonatúj városházával óhajtja gazdagítani s úgy városunknak eddig féltve őrzött jó hírnevét az abderitaság jogos vádjától megóvni, mint a fenforgó szükségleteket az eddigi terv keretében contemplált mértéknél helyesebben és teljesebben kielégíteni igyekszik.

Sőt erre nézve már túl vagyunk a pusztá remény határán s a valóság talaján állva mutathatunk rá egy olyan ajánlatra, mely az eddigi tervek keretébe illeszkedve, alapjától tetejéig új városháza építésére vállalkozik 400,000 szóval négyszázezer forintért.

Az alábbiakban teljes szövegében bemutatjuk olvasóinknak azt az ajánlatot, a melyet a fellebbezők egyik legbuzgóbb tagja, **Reichmann Ármán**, június 30-án a polgármesteri hivatalhoz benyújtott.

Nincs szándékunkban reklámot írni a beadvány mellett — nem szorult az arra, — csak arra kérjük minden polgártársunkat: olvassa el higgadtan, figyelemmel hasonlítsa össze az új ajánlatot a régi tervezetekkel, s maga vonja le belőlök a következtetést.

Ez a következtetés, bizonyosok vagyunk benne, csak ez az egy lehet: ha 375 ezer forintért fejlést, 400,000 frtért pedig teljesen új városházát kaphatunk, habozás nélkül az új eszméje mellé kell

sorakoznia minden városát szerető jó polgárnak.

És hogy ez így is lesz, a felől már nincsen kétségünk. Hisz a közgyűlési tárgyalás folyamán meggyőződünk arról, hogy az ellenpárt tagjai közül sok tiszteletre méltó férfiú, köztük a polgármester ur is, nem azért szavaztak ellenünk, mintha a toldozást-foldozást jobban szeretnék az új munkánál, hanem azért, mert nem hitték, hogy négyszázezer frtért új városházát lehetne építeni.

Ezek a kételkedők most már nyugodt lélekkel állhatnak át a mi sorainkba, mert ime van már, még pedig komoly, számbavehető, minden garantiával bővülködő ajánlat a városházának a mondott összegért való felépítésére.

De hadd beszéljen maga a tény.

*

Reichmann Ármán helybeli lakos és vállalkozó a következő beadványt intézte Debreczen sz. kir. város polgármesterehez.

Nagyságos kir. tanácsos Polgármester Ur!

Alulírott debreczeni lakos és vállalkozó, Debreczen sz. kir. város székházának építésére vonatkozólag, ajánlatomat következőkben terjesztem elő:

Hajlandó vagyok a városházát jelenlegi alaprajzi elrendezése szerint, de az Adreányi és Havranek féle átalakítási tervvel szembe fordított változtatásokkal, ugyancsak az átalakítással tervezett homlokzattal, az alapokban mindenütt elszigetelő lemezek alkalmazásával, az összes alapfalakat hidraulikus mészbe rakva, a földszinti és emeleti falakat közönséges fehér mészszel készítve a pinczében közönséges boltozatot előállítva, a földszinti és I-ső emeleti mennyezetet mindenütt vastartók közé boltozva, a II-ik emelet mennyezetét fődény gerendázattal ellátva; akként a miként a Nagymélt. m. kir. Belügyminiszterium által a városhoz intézett leirattal jóváhagyott költségvetésben előirányozva vannak, tehát az ezen költségvetésben foglalt összes munkákat az általam fennebb elsorolt munka változtatásokkal, teljesen újból 400,000 frt, azaz Négyszázezer frtért elkészíteni: és pedig következő feltételek mellett:

1. A bontásból kikerülő összes anyagok, kivéve az ablak és ajtókat, az én tulajdonomat képezik; a használható anyagok újra beépítése, valamint a fedélszék készítésénél a még használható faanyagoknak a költségvetésben leírt módon s mennyiségben leendő újra behasználása jogomban álland. Azon esetben, ha a lebontandó faanyag újra beépítésre nem alkalmas, a fedélszéknek ujraíllítva új anyagból leendő készítéseért négyszög mé-

terenkint nekem a költségvetésben új fedélszéknek építésére megállapított egységár megterítendő.

2. Minthogy a költségvetésből több munkák kimaradtak; ha azok végrehajtása szükséges lesz, nekem megterítendő.

3. Beleegyezem abba, hogy az új építésből kifolyólag előállott helyzet folytán, a torony az épület főhomlokzatában s nem az udvaron helyeztessék el, mi az épület díszének előnyére volna; ha ez által nagyobb terület beépítése válnék szükségessé, úgy az építés költségéből négyszög méterenkint kiszámítandó bekerülési költség nekem megterítendő.

4. Az építési határidő a munka átadásától számított 12 hónapban állapíttassék meg, mely időbe azonban a téli munkára nem alkalmas hónapok be nem számíthatók. Ezen kívül ígérem, hogy ha a munka nekem 2. hét és nem hat hét múlva adatik át, az épületet még a folyó évben fedél alá huzom és a jövő évben is igyekezni fogok azt lehető legrövidebb idő alatt befejezni.

5. A főfalak erőssége Budapest 16. és székvárosi építkezési szabályrendeletben foglalt módok szerint lesz megállapítandó, vagy pedig az alaphoz 0.90, földszint 0.74 I-ső emelet 0.58 II-ik emeleten 0.45 méterben állapíttatik meg. A közfalak pedig a szükséghez mért vastagságban lesznek előállítandók.

6. Minthogy a város ideiglenes főmérnöke a városháza építési ügyének tárgyalása alatt többször kimutatta, hogy az újból építésnek e létsége, kikötöm, hogy az általános feltételek I-ső fejezet 1. §-ának b) pontja akként megváltoztattassék, hogy építési ellenőrnek ne a főmérnök, hanem a mérnöki hivatal más és mindenesetre építész tagja rendeltesék ki.

Ezen ajánlatom elfogadása esetén a városra a következő előnyök hárulnak:

a) Minthogy a költségvetésben felvett vegyes falazat — a régi és új téglák közötti méretkülönbség miatt — ki nem vihető, sőt kivihetés esetén is az építés szilárdságára káros, — régi téglákat csak az alapokba és pinczefalazatokba használók; a földszinti és emeleti falakat, ugyiszintén az összes boltozatokat pedig új téglából készítem.

b) Az egész épület lebontatván és alapjai kiszedtetvén, az átalakításnál okvetlen szükséges és nagy körültekintést igénylő munkamennyiség megállapítás esik.

c) Elbontatván az egész épület, az új hidraulikus mészbe rakott alap mindenütt elszigetelő aszfalt lemezekkel lesz borítva, — s így a nedvesség felszivárgásának egyszer s mindenkorra eleje lesz véve.

d) Az átalakításnál szükséges lett volna a régi falakat újjal összekötni, fennmaradván az az aggály, hogy az új falak süppedése

folytán repedések következzenek be, ez az ujon építésnél ki van zárva.

e) A boltelhelyiségeknek elesik a nyílások később okvetlen bekövetkező nagyobbításának szüksége, valamint az átalakítással a meglévő boltajtók és kirakatok foltoztatása. — Ezzel szemben az új építkezés által a boltok nemcsak nagyobbak lesznek, de azok teljesen a mai kor igényei szerint alakíthatók ezenkívül a földszinti és emeleti falak teljesen összhangba hozhatók.

Természetes, hogy a boltok nagyobbodván és czélszerűen alakítván, értékük is emelkedni fog; így tehát nemcsak állítom, de garantírozom is, hogy kizárólag az új építés folytán bekövetkezendő több jövedelem, hozzászámítva az adómentességet is, — évente 10—12,000 frtot fog kitenni, mely jövedelem, ha évente csak 10,000 frt lenne is, 5%-os kamatozással való tőkésítés mellett 20 év alatt 347,980 frtra növekednék; 30 év alatt pedig nemcsak az ujonnan felepitett város-háza bekerülési költsége teljesen fedezve lesz, hanem még szép összeg felesleg marad.

A jog- és pénzügyi bizottságban az ideiglenes főmérnök ur által előadottak szerint az új építkezés a városnak 79,956 frt több kiadást okozna, ez a fent elősorolt ajánlat folytán teljesen elesik; s ebből egyáltalán nem marad fenn egyéb, mint a borbér vesztesség czimén 26,000 frtra tett bevétel kevesebbet, mely két évi berösszögből, ha a két évre eső és 4000 frtot meghaladó jövedelmi adót leütjük, tényleg csak 22,000 frt marad, mely azonban az elősorolt előnyökkel szemben tekintetbe nem jöhet.

Ajánlatom nem haszonvágyból ered, mint azt bárki könnyen megítélheti, mert senki sem kételkedhet benne, hogy az anyagi előnyökkel nem jár, de megtettem, hogy megbizonyítsam, miként felebbezésünk csakis a közjó megóvásáért, városunk iránti ragaszkodás és szeretetből történt, s mert erkölcsi kötelességem is felebbező tarsaimmal szemben, hogy

nyilvánított érveim igazságát, valóságát tényekkel igazoljam.

A vállalati feltételekben előírt és megfelelő 20,000 frt bantpénz letévést igazoló, a városi hazapénztár által kiállított letétjegyet mellékelem.

Végül kijelentem, hogy a vállalati és részletes feltételeket ösmerem és azokat elfogadom.

Nagyságodnak

Debreczen, 1896. május 30.

alázatos szolgája:

Reichmann Ármín s. k.,
építészeti vállalkozó.

A delegációk. Szombaton volt a delegációk első ülése, melyben benyújtották a jövő évi közös költségvetést. Adatait a következőkben ismertetjük. A millenáris delegációtól követel a közös kormány közös költségére és Boszniára összesen 164.117.751 forintot a jövő évre s ezen kívül 1.167.960 forintot póthtelképpen az elmúlt és a jelen évre, — megzavaznak tehát 165.284.000 forintot, aminek kvótáját viselnünk kellünk. A kiadásokat főlemelik, mint minden évben, úgy 1879-re is. A külügyminiszter 186.200 frttal, a közös hadsereg 3.526.000 forinttal, a hadi tenzerészet 5.000.000 frttal, a nyugdíjak 58.200 forinttal, a számvéviség 6990 forinttal emelkedik. Így a költségvetés nagyobb s természetesen a kvóta is emelkedik. A vámok és közös bevételek levonásával Magyarországra esik készpénben a közös budgetből 34.779.609 forint s póthtelekben 366.453 frt, együtt tehát 35.146.140 forint. Biztatnak, hogy ez nem fog defizitot okozni, hiszen az emelkedés a kvótáiban Magyarországra csak 853.510 s póthtelekben 366.453, tehát többet fizetünk 1.219.963 frttal, mint az idén. Lukács miniszter jót áll róla, hogy ezért nem lesz defizit, A delegáció tehát megszavazza. Kapjuk pedig mind ezért a közös kormánytól egy katonai akadémia tervét, a katonai iskolák statisztikáját, a magyar nyelv oktatásának kimutatását, egy löstatisztikát, a katonai orvosjelölteknek ösztöndíjakat, a magyar ipar részére ígéretet s az egy éves önkéntesekről kimutatást, hogy 2791 osztrák és 1632 magyar tanuló szolgált a közös hadseregbe.

KÜLFÖLD.

Klerikális kérdés Romániában. A kinos konfliktusról, mely — mint táviratainkban már jeleztük, a romániai metropolita és primás es a szent zsinat közt kitört, a „Kel. Ért.”-nek a következő figyelemre méltó részleteket közlik Bukarestből.

Ghenadie metropolita primás régi bizalmas barátja Sturdza miniszterelőnöknek, a kivel egyfitt egy hat kötetes vaskos művet bocsájított közre számos történelmi okmányval. A mikor 1893-ban az akkori konzervatív kabinet a klerikus vonatkozó törvényjavaslatot, melyre 1896. év óta hiába vártak, betérjesztette, Sturdza, mint az ellenzék feje, a szenatusban elkekeredett küzdelmet folytatott ellene és a püspököket, kik mint ilyenek a szenatusban szavazati joggal bírnak, — igyekezett a törvényjavaslat elleni állásfoglalásra bírni. A moldvai metropolitát és a galoszi püspököt, a liberális tabor egyik legbuzgóbb emberét sikerült is megnyernie, a mostani primás azonban, ki akkor még csak egyszerű püspök volt, nem hajtott Sturdzára, a miért is a baráti viszony közöttük megszakadt. Még ugyanazon évben választották meg Ghenadie-t metropolita-primássá, de mindjárt kezdetben a zsinatban oly despotikus hajlamokat mutatott, melyek sem állásból nem folytak, sem egyéni tulajdonságai által igazolva nem voltak. A mikor Sturdza kormányra került, kibékült a metropolitával, — a kit rávett arra, hogy Bibesku és Stirbey hercegek ellen, — kik mint a z alapító családok képviselői, jelentékeny alapítványokat kezeltek, kezdje meg a harcot. Károly király erről értesülve, határozottan rosallta a eselszövést, a miért is Sturdza visszavonult ezen aktiótól, míg a metropolita azt folytatta. A kedvezőtlen benyomást, melyet a metropolita e küzdelme a legszelebb körökben keltett, Sturdza, ki maga tanácsolta volt azt, most arra akarta felhasználni, hogy szabaduljon a kenyelmelelenné vált primástól, hogy helyébe a galaczi püspököt illette; a románai püspökök azonban elmozdíthatlanok és közönséges kúrtányra került, kik csak a legfőbb törvény-zék, egyházi vétségnel pedig a zsinat ítelhet. — Attól a kormány visszariadt, hogy a mi még soha sem történt, a metropolitát a bíróság elé hurcolja, a miért is a püspö-

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Az egérke.

— A „Debreczen” eredeti tárczája. —

Írta: Lenbach Ernő.

Forráította: dr. Kósa Zsigmondné.

De itt van egy nagyszerű tárczám a kutyák hü-egeréről. Nagyszerű, elhibetted bámulatos! Soha sem tudtam volna, hogy így tudok hazudni.

A tanár fejét rázta. — Mert nem választasz magadnak más szakmát?

— Igen! miért nem választasz temást?

Nem vagyok olyan szerencse gyermeke mint te, öreg barátom. A világ sehogyse bírja elfelejteni, hogy a doctorátust nem tettem le. Minő igazságtalanság! Ugyan szemére velették e neki ezt valaha?

— Te még többet is tettél! Például vagyond elverted!

— Bocsánat, három egész vagyont vertem el! Elf-lejtetted két nagynéném hagyatékát és ha a harmadik mir nem éne, biztosra vehetned, a negyediket meg tudnám tartani.

— Azt is elvernéd!

— Nem Jane-i, igaztalan vagy! Biztosítalak, a legjobb uton vagyok nyárspolgár lenni. Ne nezz rám oly ketkedően! Hja, a szerelem!

— A hányadik?

— Az utolsó barátom — erősködött a reporter — mondom neked, egy lány szive mint — mint . . .

— A szinarany — tolda meg a professzor. — Na Ottó, ha ez komoly dolog, rendkívül örvendek rajta. De a miért jöttem — szerezhethnél nekem egy macskát?

— Furcsa kérdés! Van itt egy millió! A vén Philösenek magának van egy tuczat.

— De csinos kis állatka legyen! Egy fehér vagy szürke, szép hosszú szőrű.

— Hja, ilyen nincs: az a szörnnyeteg, azaz Engelbrecht, epp tegnap zsebelt el egy ilyen. Tudod a kigyóméreg ellenszerével experimentál. De ha egy fekete kell — tiszta, jót állók róla — itt van egy, vigyed, legyen a tiéd.

Holm Ottó e szavakkal egy kis fekete köpködő bársonycsomagot huzott ki papirkosarából, egy csinos kis czicza volt.

— Egy szivességet tehetnél kedves barátom, folytatá Holm felöltömön megboesáthatatlan hiányosságokat fedeztem fel, neked kettő van, alakunk egyforma, ha ezen néhány hüvös estére.

— Szivesen, mondá a tanár. A mint háza érek elküldöm a másikat. Ez kell most, mert a macskát viszem.

— Szépen köszönöm. Egyébiránt macskád mellé — nem kérdezem mire való — itt van egy agyag egérke.

Ni milyen helyes kis valami, mondá a tanár örvendezve — hogy jutottál hozzá.

A másik szomoruan mosolygott. Zálogot koronáért, Hárteleinnek a szobrásznak egy könnyelmű órában kölcsön adtam.

Oda van, vége van. Tudod a medicus egylet számára rendeltek egy allegóricus cso-

portot a Löffler-fele egértyphust-baczilust akarták megörökíteni.

Ugy tervezte, hogy ez egérke egy nőalak lábainál van. Nem lett semmi a dologból, meg mielőtt az agyag megszáradt volna. Akkor elhagyta az egeret, és naturalisticus modorban egy foghuzó fogót alkalmazott. — A műtárgyat később a fogorvosoknak Odontia czimén eladta, de az én öt koronámmal adósom maradt.

A következő irodalomban; Thussy a czicza ott sütkérezett a meleg kályha mellett, és bízhetőleg igen jól érezte magát. Paula egy világoskék bársonyszalagot kötött a nyakára, melynek csokra mint két kék fül látszott gömbölyű feje mögött. Eleinte semmire zavarta tanulást. A tanár Droste Hülfshof Anette költeményéből olvasott fel, nagyon szépen, kifejezésteljesen szavalt. A lányok visszafojtott lélekzettel hallgatták. A macskára senkise gondolt.

Egyszerre a költemény hangzatos szavai közé egy kis zaj vegyült, mint mikor valami puha tárgy esik le; azután félénk czinczögés, a fiatal bölgyek felsikoltottak, a tanár megfordult, ime Thussy karmai között a kis egérkével, a szőnyegen meglapult és macska, egér játékot kezdett.

Az egér ficzkándozott az éles karmok között. Egyszerre eleresztették azok, a szegény állat azt hitte, szabad és eliparkodott onsonni. De a macska egy villámgyors ügyes ugrással ismét hatalmába keríté.

Ujra meg újra kezdé kegyetlen játékát. E perczen Thussy nagy meglepetésére egy

mes volna. Ezért ő is a tegnapi megválasztott küldöttség megbízását ajánlja, a jogakadémián könnyebben lehetne helyettesítéssel segíteni mert jövő évben nincs szükség diplomatika-előadásra.

Futó Mihály figyelemztet arra, hogy Géresi helyének be nem töltése esetén a debreczeni főgimnáziumban, mely pedig az ország személfénye kell hogy legyen, egygyel lesz több rendes tanár, mint az osztályok száma, ezért a tanárválasztó küldöttség megválasztását ajánlja s ne alkalmazzunk helyetteseket.

Balogh Ferenc is a Futó Mihály nézetét pártolja s indítványozza, hogy a két tanszék felállítását rendezze el, a költségek végső megállapítása szeptemberben is elég. A választás már nehezebb; azonban a régi küldöttség egész nyugodtan megbítható a választással.

A közgyűlés a két tanszék felállítását határozatilag kimondja, megbizva az elnökséget, hogy a tanárikar véleményének kikérése után a pályázatot hirdesse ki, a gazdasági tanácsot pedig megbizva hogy a kadémiái helyettesítő 500 frt megzúntatásának tekintetbevételével a tanszék felállításának forrásait mutassa be; az anyagi és szellemi ügyeket intéző bizottságot a pályázók kijelölésével, a tegnapi választott küldöttséget pedig a választással megbizva.

Az egyházkerületi népiszkolai tanügyi bizottság jelentését elfogadja, az abban foglalt intézkedéseket megerősíti s a bizottságban Lukács Ödön, halálával, kiknek emléket jegyzőkönyvbe írják, megüresedett helyét Doroghya Lajosnál tölti be.

A h-nánási gimnázium számára a jövő tanévre a közokt. miniszter a nyilvánosságot jogot megadja.

A bizonyítványmasodlatoknak kiállítását tekintetben aiko ott szabályzatot a középiskolai felügyelő beutaltja, Balogh Ferenc a tanárikarokhoz kívánja attétni. — Elek Lajos felvilágosításai után a közgyűlés a szabályzatot a tanárikaroknak adja ki.

A gyűlés ekkor már az estebe nyúlt át s a tagok gyors tempóban engedték folytani az előadók ajkáról a jeentéseket s 9 óra után bevégezték a tárgysorozatot mikor is Vályi János főgondnok megköszönve a tagok érdeklődését a közgyűlést berekesztette.

Ujdonságok.

* **Thaly Kálmán kitüntetése.** Mint távirati rovatunkban olvasható, a kolozsvári Ferenc József tud. egyetem tegnapi ezredéves ünnepén hirdette ki az ezredév alkalmából általa felavatandó díszdoktorokat. Ezeknek sorából e helyen külön is kiemeljük, a mi szeretett országunkat, a kitörténelmi kizetéseit által szerzett országos hírv érdemei alapján szintén ezredévi bölcsészeti díszdoktorok közzé vett fel a kolozsvári egyetem tanácsa. Ha illyen tagokkal fog szaporodni a magyarországi doktorok nagy számos képviselő gyűlékezete, bizonyára nem fog a mai alacsony nívón állani a híre a doktori eskü eme szavainak: „arra fogok igyekezni, hogy a tudomány általam is előbbre vitessék és virágzást lásson!”

* **A városház ügye.** A városház megfejelésére teendő ajánlatok beadásának határideje szombaton délelőtt 11 órakor járt le. A beérkezett három vállalkozó ajánlatot tegnapi délelőtt bontották fel s a városi tanács a ma délelőtt tartott beszédeben foglalkozott azokkal. A tanács a beérkezett három ajánlatot, ugymint Reichmann Ármint, melylyel lapunk élen fogalkozunk, a városháza egészen ujonnan való építésére, — továbbá Tóth István és Berger Jenő együttes ajánlatát az egész építkezésre és Mo-

c s a r y Lajánlatát az üveges munkákra nem találta elfogadhatóknak és elhatározta az árlejtésnek ujra való kiírását. — Ezek szerint az építési munkák felvállalására újabb határidőt tűztek ki. Az ajánlatok 1896. évi július hó 6-án d. u. 5 óráig nyújtandók be. Reichmann ajánlatát azon indoklással nem fogadták el, mert nem arra pályázott, a mire pályázat volt hirdetve s arra mondja a tanács, a mit Reichmann ajánl, nincs közgyűlési határozat, Tóth, Bergerék 88 százalék költségötletet kérnek, Mocsary pedig egyes munkákra pályázott, szintén nem volt megengedve az árlejtési határozat szerint.

* **Távol levő orvos.** Dr. Bruckner Ernő állanva-uti egészségügyitanácsos és városi tb. tiszti főorvos, 10 napi idő tartamra a fővárosba utazott s mi visszate, a vasuti üzveletőségénél dr. Popper Atajos pályorvos, magán gyakorlatában pedig dr. Varga Emil főorvosoktól orvos fogják helyet esíteni.

* **Párbajmánia.** A modern kornak azon elfogadott elve, hogy a vett serelmet csakis karddal lehet meg nem történné tenni, továbbá az a körülmény, hogy a párbajban a felek karczolásnál egyebet ritkán kapnak, ugyancsak felbuzdította a világot s ma már mindenki virtusnak találja s nem férfinak azt, ki még ki nem állt lyukat löni a levegőbe, vagy megkarczolni ellenfelét. Rutkaság, ha komoly vége van a párbajnak, mint a minő a legutóbbi eset is Sarospatakon, legtöbbször semmi. Ez a mánia nálunk is nagy teret kezd hódítani, mert az utóbbi időben igen sok párbaj volt s tudomásunk szerint ha Istennek, mind épen hagyták el a küzdeletet s most kireparálván a becsületen ejtett fottot, uszkálva a dicsőségben. Sarospatakon, írja levelezőnk, most szobeszed tárgyat képezi az a véres párbaj, mely Pavlevits Ferenc földbirtokos és Batta Károly városi jegyző közt ment végbe. Battának, ki a városnál az adóügyet vezette, tudomására jutott, hogy Pavlevits neheztel reá, mivel állítólag a rendesnél nagyobb adót vetettek ki rá. Midőn Pavlevits a mult heten Batta irodájában járt és dolgot elvégezvén, a szokásos köszönés után távozni akart, észrevette, hogy Batta nem viszonzta köszönését. Ezért kérdőre vonta és heves czivodás folyt köztük. Batta ennek folytán kihívta Pavlevitsét, ki hajandó volt a bekülésre, de Batta hallani sem akart róla; végre a segédek kardpárbajt állítottak meg. A párbajban Batta annyira járatlan volt a vivásban, hogy balkezzel akarta elhárítani az ellenfél csapását és ekkor kapta a súlyos vágást. Batta, ki csak fél évvel azelőtt nősült, súlyos sebében meghalt.

* **Mitrovics Gyula emléke a tiszáninneni egyházkerületben.** A mi szeretett ujl elkészünk lelke volt a tiszáninneni egyházkerületnek, nem a főjegyzője, — ez bizonyos. Ha ő felállt az egyházkerület gyűlésein, ott a Kun Bertalan ősz alakjának tőszomszédágában, mint a próféciát, lesték ajkáról az igékbe foglalt vélelment. Több mint 20 esztendőig volt tagja a tiszáninneni egyházkerület közgyűlésének Mitrovics Gyula, oly idő ez, mely alatt maga az esperesi karis kétszer fia talodott és háromszor őszült meg, mint miskolczi lapársunk a Szabadság magát kifejezi, a husz év előtti és a mult heti környezetéről irván Kun Bertalan püspöknek. A mult heti környezet a tiszáninneni egyházkerületnek mult hó 27-én tartott tavaszi miskolczi gyűlésén alakult meg, melyről lapársunknak tegnapi érkezett száma hoz tudósítást, melyben a következőket olvassuk: „Milyen más környezete volt husz évvel ezelőtt a püspöki székek! De hát ezen nem

is lehet csodálkozni. Hiszen maga az esperesi kar azóta kétszer fia talodott és háromszor őszült meg. Igen, mert már a jelenlegi esperesek is nagyobbbrészt tisztes ősz férfiak. Mintha csak most is látnám azt a régi környezetet. A püspök mellett jobbról ott ült Lovass Sámuel tornai esperes, vörösbejátszó parókájával

A viták szellemi szivonalának emelésére nagyban hozzájárultak a sarospataki tanárok közül: Mitrovics Gyula, Zsindely István, Nagy Gusztáv, Szinyey Gerzon és Kun Pál. Ez a multnak képe. A mostani közgyűlésen felolvasták Mitrovics Gyula bucsuzó levelét, melyben theo, tanári, főisk. lelkészi, egyházker. főjegyzői és konventi tagsági állásáról lemond, sajnálattal vette tudomásul a közgyűlés. A szép hangon írt bucsuzó levelet, Mitrovics Gyula érdemeinek elismerése mellett a közgyűlés jegyzőkönyvében örökíti meg. A közgyűlés ezután Mitrovics Gyula lemondása által megüresedett állás betöltése czéljából a szükséges intézkedéseket megtette. — Bizony, ha meggondoljuk, hogy mennyien döltek ki Kun Bertalan püspök mellől a 20 év alatt s hogy a sort a Mitrovics Gyula alakja végzi be, aki erejének, munkakedvének egész teljességével távozott s hagyta üresen a helyét, a mult heti környezetben megértjük, hogy milyen fájó érzéseket kelthetett a miskolczi gyűlés tagjainak szivében az a bucsuzó levél de hisszük, hogy ha írója érezte is ugyanazokat írása közben, ma már enyhítették nála debreczeni fogadtatásának szép emlékei

* **Közlekedés Debreczen és Budapest között.** Dobieczy Sándor üzletvezető a következő sorok közlésére kérte fel lapunkat: A millenniumis országos kiállítás tekintetével f. é. május 1-től kezdve Debreczen és Budapest keleti pályaudvar között mindkét irányban egy új személyvonat lett felvéve a menetrendbe. Egyik indul Debreczenből reggel 4 órakor s Budapestre érkezik déli 12 órakor, másik indul Budapestről éjjel 11 órakor s Debreczenbe érkezik reggel 7 óra 20 perczkor. Habár ezen vonatok a t. utazó közönségnek kiváló kényelmet biztosítanak és az időnek különösen Budapestben való czélszerű kibaszására is módot nyújtanak; — mégis azt tapasztaljuk, hogy azokkal sokkal kevesebben utaznak, mint a kedvezőtlenebb fekvésű többi vonatokkal, melyek túlszűfolság miatt amugy sem kényelmesekek. Különösen megemlítendő a Budapestről éjjel 11 órakor induló vonat czélszerűségére nézve, hogy egy helybeli lakos saját tapasztalása szerint elég ideje volt arra, hogy a vizszinbáz előadása után villamos vasutal a pályaudvarra jutva, ott még nyugodtan vacsorázhasson is. Ne hogy a t. utazó közönség talán tájékoztatásból továbbra is tartózkodjék a rendelkezésére álló czélszerű vonalok használatától, sziveskedjék b. lapjának ujdonság rovatában ezen vonatokra a figyelmet felhívni, illetve ezen közlésünknek becses lapjában díjtalanul helyet adni.

* **Tűz.** Az éjjel 2 óra tájban tűz ütött ki oláh-utca 242 sz. alatt, amely rövid idő alatt a Takács András tulajdonát képező épületet elhamvasztotta. A tüzet a házbeliek vették először észre, majd a harangokat is kezdték félre kongatni, mire azonban a tüzoltóság odaérkezett, daczára a leggyorsabban történt kivonulásnak, a 12 m. hosszú nádfedles épület lángban állott. A tüzoltók a mit lehetett megmentettek az épületből s a tüzet, mely már az első épületbe is bekapott, mihamar lokalizálták. A tüzoltóságot P. U. b. i. k.

Ernő h főparancsnok vezényelte, a rendőrség részéről Pósa laky Mihály polgári és Balázs János rendőrbiztosok voltak a tűznél. A kár 500 frt. Az épület biztosítva volt.

* Panasz. Szivarozó és pipázó elvbarátaink nevében imhol az újságban fordulunk panasszal a pénzügyek legfőbb emberéhez a pénzügyminiszter urhoz, ki bizonyára se nem pipál, se nem szivaroz, vagy ha pipáz és szivaroz, igen jó dohányt és nemkülömben igen jó szivarokat szíhat. Így lehet a sor, mert ha az olcsóbb fajta szivarokra is tekintene néha, hát bizonyosan intézkedne, hogy ne legyenek azok a szivarok olyan kutyalyiter rosszak se ne találjon az ember kenderkanócot, madzagot s más egyebet fajta különleges valamit. Pedig hát dohányfűst nélkül mit ér az élet oh kegyelmes uruk! Hígyje meg, anélkül nem lehet el a jó magyar! Mire való hát az életét holmi kőcz és madzagbetéttel is keserítgetni?

* Bandéristáink diszfelvonulása. Tegnap d. e. 11 órakor tartották meg bandéristáink a diszfelvonulást, hogy bemutassák városunk közönségének magukat. — Féltenegy órakor gyülekeztek a Rózsateren s onnan indultak 11 órakor a nagyrdőre s ugy 12 óra fele tértek onnan vissza. Eöl vitte a debreczeni hölgyek zszlőját Medgyaszay Miklós, utána lovagoltak az uri bandérium többi tagjai: Vecsey Imre és Király Gyula tanácsosok, dr Medve Zoltán főispáni titkár és Sesztina Jenő nagkereskedő, és a debreczeni civis bandérium következő tagjai: Polgári Bálint, Polgári József, Uszó István, Kéki Sándor, Kertész Imre, Jámbor János, Polgári András, Kállay Sándor, Némethy László és Balogh Sándor. A bandérium után a város ös fogadt hajtottak. A banderisták teljes díszben valóban festői látványt nyújtottak s nagy neptömeg verődött össze bámulni a szép jelenetet. Az uri bandérium tagjainak lovait tegnap este küldték fel Budapestre.

* Millenniumi szalmaözvegyek. Sohasem volt még nagy Magyarországon annyi szalma özvegy, mint az ezredik esztendőben. Ugy van az, hogy most mindenki feltörekszik a fő- és székvárosba, de van tömördek házaspár, akik nem mehetnek föl egy időben, hanem megosztják a magánosság és az örömök napjait. Az egyik utazik, a másik pedig otthon marad házörzönek. Ugy látszik, most a menyecskejárás van, mert a kávéházak egykori vendégkoszorúja ismét feltűnedezik a régi aztaioknál. Únek csoportokban esteinkint egyik-másik kávéházban vagy étteremben, — halgatják a zenét, kártyáznak, kibicizelnek, vagy unatkoznak mint régen. Mert bizonyosan valamennyien unatkoznak, minthogy a szalmaözvegyek, mióta a világon az első szalmaözvegy bánatos alakja felünt, mindig azt panaszojják, hogy ok unatkoznak, ambár a kávéházak forgalma . . . de hiszen ez már nem tartozik e hazafias költemény keretébe. Van forgalomba köztük egy »Bárcsak mindig millennium volna» kezdetű dal is, a melyet azonban csak titokban, kávéházak rejtekén dudorásznak némely rebelis szalmaözvegyek . . .

* Díjővészel. A május 31-én tartott díjővészetlen díjat nyertek: legjobb mély övessel Dr. Burger Andor 4 koronát, legtöbb kör-lövessel Fürst Ödön 2 koronát.

* Fogadó estély a kiállítás területén. Daniél Ernő kereskedelemügyi m. kir. miniszter, az ezredéves országos kiállítás elnöke és neje folyó hó 3-án este 9 órakor a kiállítás területén levő ünnepélyek csarnokában fogadó estélyt adnak a kiállítók tiszteletére. E fogadó estélyre Kille Ede helybeli kereskedőt is meghívták, a ki is e kitüntetett figyelemmel fogva a fogadó estélyen részt vesz. Bizonyára azon szerencsének köszönheti Killer e meghívást, a melyben őt ő felsége a kiállítás megtekintése alkalmával részesítette.

Killer Ede a fogadóestélyre ma a következő meghívót kapta: A m. kir. kereskedelemügyi miniszter mint az 1896-iki ezredéves kiállítás orsz. bizottságának elnöke és Daniél Ernőné tisztelettel meghívják tekintetes Kille Ede urat az ezredéves országos kiállítás területén, az ünnepélyek csarnokában 1896. június hó 3-án este 9 órakor tartandó fogadó estélyre.

* Időjelzés június 2-re: Száraz, hőemelkedés.

Táviratok.

A delegációk a király előtt.

Budapest, június 1. (A Debreczen ered. táv.) A király ma fogadta a budai várpalotában a két delegáció tagjait.

A magyar delegáció tagjait Széll Kálmán elnök vezette ő felsége elé, beszédében hivatkozott a különös alkalomra, mely a delegációk működésében a most foly ezredéves ünnepségek jelölnek s kifejti, hogy az új ezredévben leendő haladásunknak zálogát a király és nemzet egyetértése képezi; egyszersmind mezelekezik Károly Lajos kir. herczeg szomorú haláláról, kéri a felséget, fogadja el a magyar delegáció részvétnyilvánítását.

A király válasza.

Budapest, jun. 1. A Debreczen ered. táv. Ő felsége a következőleg válaszolt: Ragaszkodasukat és részvéűket mélyen meghatva fogadom, szívemnek fájdalmában igen jól esik hallani hü magyar népem részvétét, melylyel Hazam és magam iránt viseltetik. Az ezredévi ünnepségekről szólva megemlíti ő felsége a h a t a l m a k gratulációit a magyar állam ezredik évének évfordulója alkalmából; a külügyi politikában hangsúlyozza a Balkán-államok statusquo-jának megszilárdulását, mely Ferdinánd fejedelem elismertetésével éretett el; szólt még arról a szerepről, a melyet a monarchia a V a s k a p u n a k az idén leendő megnyitása után nyerni fog s hangsúlyozza a hadügy fejlesztésének szükségét.

A millenniumi tornaverseny főpróbája.

Budapest, jun. hó 1. (A Debr. ered. táv.) Ma reggel 8 órakor az ország minden részéből összesereglett tanuló ifjuság jelző táblákkal iskolánként egyforma ruhában zászlók alatt dobos és trombitás kíséret mellett a városligeti kiállítási versenytérre vonult a főpróba megtartására az impozáns menetet óriás tömeg nézte, mely sorfalat kepezett a Múzeum-Károly körutakon s az egész Andrássy uton.

Szerencsétlenség a moszkvai koronázáson.

Budapest június 1. (A Debr. ered. táv.) A moszkvai koronázási örömmámort szörnyű szerencsétlenség zavarta meg. Az emlékkorsók és az ételek kiosztásánál az egybegyűlt óriási tömegben oly tolongás támadt, hogy ezrszáznyolcz ember életét vesztette. A szörnyű esetről a következőkben adnak számot:

A koronázási ünnepélyek fényes lefolyását szomorú eset zavarta meg. Szombaton a népiünnep kezdete előtt több százezer embertől álló neptömeg oly erővel nyomult a Chodynsky-mezőn az emlékkorsók és az ételek kiosztási helyére, hogy a nagy tolongásban több száz embert nyomt a k a g y o n . A pontos adatokat közzé fogják tenni. A rendőrség jelentése szerint dé után 4 óráig 331 halottat és 459 sebesültet konstátáltak. A czárt ez esemény nagyon megsomorította s

meghagyta, hogy mind-n elárvult családnak 1000 rubelt fizessenek ki és hogy a temetkezési költségekkel őt terheljék meg.

A legújabb hírek szerencsétlenség valódi okai az, hogy az emberek, kik a szétosztandó adományokat szállítottak, a kocsik után ment nem nagy számu közönség kérelmére csomagokat dobtak a tömeg közé, bár a szétosztásnak csak 11 órakor kellett volna kezdődnie. Futó tüzként terjedt el ennek a híre s a z e z r e k r o h a n t a k a b ó d é k h o z s o l y tolongás támadt, hogy a s e b e s ü l t e k száma két-három ezer. A nyomás oly nagy volt, hogy a bódét összetörték, a holttesteket maguk alá temették, egy csendőrt lovastól agyon nyomtak. A czár gyászisteniszteletet rendelt el s a czárnéval együtt meglátogatta a kórházat, mindenkit vigasztalva, a Vagankov temetőben eddig 1282 holttest van de csak egy r e s z z ü k v a n k o p o r s ó b a n , a t ö b b i e k l e p e d ő k k e l y a n n a k b e t a k v r v a . A rokonok sirva járkák be a temetőt a holttestek közt keresgetve, a halottak legnagyobb része a felismerhetetlenségig meg van csonkítva, csakis ruházatuk ad jelt kiletükről. Ma délután 2 órakor kezdődött el az összes halottak temetése.

A király Budapesten.

Budapest, június 1. (A Debreczen ered. táv.) A király tegnap reggel 5 óra 40 perczkor udvari külön vonaton B e c s ből Budapestre érkezett. Kíséretében voltak P a a r és B e l f r a s főhadsegédek, P á p a y kabinetirodai főnök és K ő n i g kabinetirodai titkár. A külön vonatot L u d v i g h államvasuti elnökigazgató vezette. A pályaudvaron B e n i c z k y pestmegyei főispán, R á t h főpolgármester és R u d n a y főkapitány várták megékeztét. A király szíven fogadta üdvözlőket. Legelőbb Ludvigh igazgatót szólitotta meg, aztán sorra a többieket s valamennyivel kezet fogott. Azután az udvari várotermen keresztül távozott a polgármesterrel, s a királyi várpalotába hajtattott.

A kolozsvári egyetem millennáris doktorai.

Kolozsvár, június 1. (A Debr. ered. táv.) A kolozsvári Ferencz József egyetem mai millennáris ünnepén hirdette ki az ezredévi alkalmából doktorrá avatott. A millenniumi doktorok közt az első hely J ó z s e f kir. herczegé, aki bölcsészettudtorrá lett. A kolozsvári dsz doktorok közt van C s á k y Albin gróf is, — a kit a budapesti egyetem nem akart erre a kitüntetésre ajánlani, s a kit a kolozsvári egyetem bölcsészeti kara pár év előtt már megválasztotta doktorának (most államtudományi doktor lett), továbbá A p p o n y i Albert gróf, a kit a budapesti egyetem is doktorruává választott a millennium alkalmából. A többi millenniumi dktor a következő: S z a b ó Miklós, a kuria elnöke, H o r v á t h Boldizsár, a volt miniszter, C s e m e g i Károly, D a r u v á r y Alajos, C z o r d a Bódog, K a r a p Ferencz, O b e r s c h a l Adolf kuriai tanácselnök, H e g e d ü s Sándor orsz. képviselő, K ő r ő s i József a f. v. statisztikai hivatal igazgatója, S c h w a r c z Gyula dr. bpesti egyetemi tanár, B á l i n t Gábor, B ő h m Károly, S c h n e l l e r István, kolozsvári egyetemi tanár; E s z t e r h á z y János gr, M ü l l e r Frigyes szász püspök, S z i l á d y Áron, T h a l y Kálmán, Z s i l i n s z k y Mihály államtitkár, H o l l á n Ernő, H i e r o n y m i Károly, S z é c h é n y i Béla gróf, B e d ő Albert államtitkár, B i e l z Albert.

Mohamedán rablók pusztításai.

Budapest, június 1. (A Debr. ered. táv.) Konstantinápolyból távirják: Két mohamedán rabló bandát fogtak el, melyek már több mint egy éve Konia és Ajdin tartományokban a falvakat pusztították.

CSARNOK

Hullámok közt.

Regény két kötetben.

Írta: CSENGEY GUSZTÁV.

Második kötet.

76

A hangverseny.

(Folytatás.)

Malvine kellemetlenül lepte meg ez a két vendég, egyik azért, mert szerette őt, másik mert gyűlölte. Az, aki szerette, egy délczég, előkelő ezredes volt, a másik volt Bergmann Károly, a horvát bán volt hadsegéde, most már őraagy egy hadosztálynál, mely Erdély fele táborozott. Ide küldetett Smidt, bizonyosan tőle tudta meg Károly a hangversenyt, Malvine pedig épen nem sejté, hogy Bergmann emél a hadosztálynál szolgál. Ösztönzerű balsejtelem szállta meg, tudta, hogy ettől az embertől félni kell s ez csak fokozta szívében a halalos gyűlöletet, melynek valódi okát könnyen kitalálhatjuk, ha tudjuk, hogy Farkas Malvinek multjából elbeszélte annyit, a mennyire ez Károly életével összefüggésben volt. Malvine gyűlölte Károlyt, mert kedvesének régi vetélytársa, ellensége volt, feltette Farkast.

A művész kilépett az emelvényre és játszani kezdett. Csak úgy ömlöttek elő hurjai alól a gyönyörű dallamok, melyeknek elősorolásával nem akarjuk fárasztani olvasóinkat, sőt megvalljuk, hogy a programra már nem emlékszünk, csak annyit tudunk, hogy a tisztek különös szeszélyből egy-két magyar darabot is akartak hallani, miután a művész ismeretétől arról, hogy 1847-ben Pesten időzése alkalmával igen megkedvelte a magyar népdallamokat s néhány ily darabot Bécsben játszott is; vagy talán azért, hogy annál inkább kitűnjék a művészi darabok harmoniája mellett a barbár magyar zenének tökéletlensége? Elég az hozzá, a közönség tombolt és „esárdás”-t kiáltott, a kezdeményező maga Heldenburg volt, ki nagyon jól ismerte a magyar dallamok báját.

A művész meghajolt a közönség kívánsága előtt és valami régi melabus dallamot kezdett eljátszani. Alig zendültek meg az első hangok, a két idegen tiszt meglepetve emelkedett föl ülésén; egy pillanatra mindketten megdöbbenve néztek egymásra, azután feszült figyelemmel hallgatták a művész játékát, melynek bája fölfülhulta az eddig eljátszott darabok szépségeit.

A művész szeméi és öntudata elől elvezett a közönség. Rafektetve arezát a hegedűre és játszott, játszott oly elragadóan, hogy fölfülhulta önmagát, játszott szívből, lélekből, úgy a hogy csak magyar zengheti bűvös-bájós nótáit. Az alakos megfellekedett szerepéről és elárulta magát.

Bergmann zárt széké épen az idegen ezredes mellett volt, kényelmesen hajolhatott tehát annak föléhez és senki sem hallotta, mikor e szavakat sugta neki:

— Nem emlékszik ön ezredes ur, hogy mi e dallamot már hallottuk valahol?

— Meglehet. Ön magyarországi, ép pedig sokáig tartózkodtam Magyarországon. Ez a „Cserebogár” dallam. Mi különöst talál ön ebben?

Pedig az ezredes jól érté a ezlézást, csak hogy most nem akarta érteni.

— Különöst? nem a dallamban találok én különöst, hanem az előadásban. Az ezredes ur talán már sokat elfeledett abból, mit egykor mint őrnagy örökre emlékezetesnek talált, hanem e nótát még sem feledheté el, mert az egy szép asszony nótája volt.

Az ezredes hidegen nézett Bergmann szemébe.

— Még ebben sem látok semmi különöst.

— Még abban sem, hogy ezt a nótát ily modorban, ily szívbe hizelgő szenvedélyes ábránddal csak egy ember tudta eljátszani? Nem emlékszik rá? Ön ugyan e játékot csak egyszer hallotta attól az embertől, de akkor még nem volt önnek e sebhely homlokán.

— Őrnagy! — felelt az ezredes élesen, ha tetszik, e sebhelyet az ön homlokára másolom le, hogy ne legyen kénytelen az ön hom-

lokomon oly emlékeket tanulmányozni, melyekre nem örömost gondolok.

Az őrnagy egy szót sem szólt többet.

Mind a ketten tudták már, ki áll az emelvényen és ezután nagyon vigyáztak egymásra, az egyik azért, hogy elárulhassa az alakost, a másik azért, hogy megmenthesse.

Talán kitalálták már kedves olvasóim, hogy a délczég idegen ezredes nem volt más, mint Werther háro, Ida egykori jegyese.

Károly még mindig vetélytársának hitte Farkast, mert arról, hogy Werther báróval Ida miatt volt párbaja, mit sem tudott. Mondottuk, hogy a vendéglői heves vita negy szem közt egy félreös szobában ment végbe Farkas és Werther között. A tisztek előtt szinleg újra összeveszték, hogy a párbajra nyilvános okuk legyen.

(Folyt köv.)

Közgazdaság.

Az egyenes adók reformja.

Lukács László adóreform-ánkétje tehát befejeződött, anélkül hogy azok a nézetek, melyek azánkétben kifejezésre jutottak, egyhangba hozottak volna. S ezért, amikor a pénzügyminiszter berekesztette a tanácskozást, csupán összegezhette az egymástól erősen eltérő nézeteket, de nem enunciahatott semmit sem azánkét általános véleménye gyanánt. Sőt még csak azánkét tanácskozásainak jelentősebb eredményeit sem emlegethette, mert hát ilyen eredmények tényleg nem is konstálhatók. Azok a nagy nézetkülönbségek, melyek a tanácskozások folyamán felmerültek, nem voltak kiegyenlíthetők s mindenrésztől mind végig változatlanul fentartottak.

Az adóreform-ánkét ilyen eredménytelenséggel, avagy mondjuk: ilyen csekély eredménnyel fejeződve be, a kormány még csak direktívát sem igen szerezhet azokból a terveköl és javaslatoköl, melyek azánkétben elhangzottak. Először is hiányzott ezekből a terveköl, a minthogy hiányzott az egész tárgyalásból az a középpont, a mely közöl a nézetek csoportosulhattak volna, s a melynek iránya utmutatója lett volna az összes vélemények alakulásának. Igaz ugyan, hogy a tárgyalások alpjául ott voltak az »Emlékirat« vervezet i, ámde ezek a tervezetek maguk is hiányos lévén az egységes centrumnak, természetesen nem is képezhettek középpontot kifele. S a nézetek nagy meghasonlása bizony főleg a középpont hiányának tulajdonítható.

Most mar a szakirodalom feladata, hogy tisztázza az adóankét munkálkodásának zavarát s harmóniába hozza az ott elmondott vélemények nagy eltéréseit. *) Mert igen sok figyelemreméltó dolgot mondtak azánkétben, s ha azok a szempontok, melyeket a kormány ott halott, nem is tudták megváltoztatni saját elhatározását, bizonyára önknytelenül is gondolkozóba kell hogy ejtsék a pénzügyminisztert azon a kérdé en: nem volna-e helyesebb a gyökeres adóreform a most tervezgetett javítgatás helyett?

Mert ez a legnagyobb kérdés az egész dologban s a többi kis kérdések, ha csupán az emlékirat alapján való korrekтура szempontjából tárgyaljuk is emezeket, mégis a nagy reformban kulminálnak. Mindeniknél felmerül ugyanis a lehető tökéletességre való törekvés s ekként akarva, nemakarva, gravitálnak a gyökeres reform felé. Ámde az a bizonyos tökéletesség tényleg csupán az általános egységes reform keretében érhető el, s így az általános kívánalmak kielégíthetetlenek maradnak; az a reform pedig, mely az emlékirat alapján fog keresztülvitni s átmeneti jellegül ideiglenes lehet.

Hangsúlyozzuk kell ezt az ideiglenességet. Mert azánkétben hallott ily irányú számos felszólalás után s kiváltképpen látva azt, hogy Ausztria, Franciaország és a többi nyugateurópai államok épp most szállítják le a

*) Erre való tekintettel a pénzügyminiszterium igen helyes dolgot cselekednék, ha azánkét jgyökényeit egész terjedelmükben közzétenné.

A szerk.

földadót igen tekintélyes mértékben, bizonyára csak igen rövid ideig fogjuk mi is kikerülni azt a kényszerűséget, hogy könnyítsünk a föld terhén akkor, a midőn a jövedelemre tetes mértékben apadt. Ennek a szempontnak figyelmen kívül maradása az adóalap testébe melyíti az adószolgáltatás kampóit, s ekként megtámadja a nemzeti vagyonnak azt a részét, mely minden adórendszerben szent és sérthetetlen. Lehetetlen, hogy a kormány ezt nem tudná s ezért, midőn ugya jelenlegi pénzügyminiszter, mint elődje határozottan elene szólottk a földadó leszállításának, ez csakis abban a tudatban történhetett meg, hogy a mostani reform csak ideiglenes jellegű, csak előkészítője, tapasztalatszerzője a remélhetőleg mielőbb bekövetkező általános, gyökeres reformnak.

A földadóhoz meglehetősen hasonló a helyzete a háadóknak. A megterhelés itt is túlságos s bárha távolról sem oly veszedelmes, mint a földadónál, mégis reformra szorul. Az emlékirat ellenben ebben a tekintetben csakis adminisztratív változásra szorít, közik s bevallja ugyan a háadó igazságtalan magasságát, de nem vonja le ennek a beállításnak konzekvenciáit.

A reform legnagyobb részét a kereset adók veszik igénybe. Az I. és II. osztályu keresetadóknál minden humánus emberbanatara, nem történik leszállítás, ami morális szempontból kétségkívül egyik legnagyobb hibája az egész reformnak. Nagyon helyes dolog volna, ha a kormány önként meleg ajánlása után mégis elhatározná magát arra, hogy itt némi mérsékleseket tegyen, mert ezek a legnagyobb mértékben szükségesek és megokoltak volna. A mit a III. osztályu kereset adónál terveznek, a viszont talán a legbecesebb része az egész reformnak. A kormány ugyanis érvényesíteni akarja itt a progresszivitást, mely a kereseti adók közöl mindeidig egyedül a IV. osztálybaa volt meghonosítva. Most atvezik a III. osztályba is, az egyedül igazságos adórendszert érvényesítvén ekként abban a kereseti osztályban, mely epp a középosztályra és az intelligenciára terjed ki. S a tervezett progressziót becsülétesen akarják érvényesíteni is, a jelenlegi általános tiz százalékos adó helyett 5 százalékos minimumot, az 1000 frtnál csekélyebb jövedelmekre s ezen felül minden további 1000 frt jövedelem esetén egy félzálékkal nagyobb megterhelést. Ez a progresszió minden bizonyos helyes és igazságos is s csak óhatandó, hogy mindegyképpen bevaljon. — Merőben ellentétes azonban azzal az intenczióval, mely a III. osztálynál a progressziót életbe léptette, az a terv, hogy a IV. osztálynál a terhek 20—25 százalékkal emeltesse. Ennek okát a bevallások megbízhatatlanságban látja az emlékirat. Véleményünk szerint azonban a bevallások és kizárólag a bevallások megbízhatóbb tétele lehet elenszere és semmi esetre sem az adóemelés. A mint hogy téves itt a kiindulás, épp ugy hibás és hamis a következtetés. Ezen a czimen nem szabad adóemelésnek tőnténnie, annál kevésbbé, mert a IV. osztályba épp nem az önálló keresők, hanem az alkalmazottak tartoznak. S a megadózásnak expanzív kezelése sehol sem lehet igazságtalanabb, mint épp ezeknél.

Igazi reformot tervez végül a kormány a jövedelmi adó beállításával. Itt kétségkívül, emelkedés is lesz, melynek terhecséget azonban tetemesen enyhíti a létminimum adómentesítése, ami nagy jelentőségű újítás egész adórendszerünkben. Sőt az eljövendő nagy reformnak, melynek bekövetkezését óhajtvá várjuk, a fentebb említett progresszivitás és a létminimum elvei körül kell intézkedéseit csoportosítania. S hogy e mostani részleges reform e két modern s mindenképpen igazságos elvet beleviszi adórendszerünkbe, mintegy ki próbálva ezeknek hatását, eredményét, — ez már egymagában is felette becses és derék haladás, mely megérdemli azt a munkát, amit a mostani reform okozott.

De azért ezt a mostani reformot mégis csak pötintézkedésnek kell tekintenünk.

—1a.

Az ország és a főváros adója. Budapest székes főváros nagy és rohamos fejlődését élénken igazolják azok a számok, amelyek a székes főváros utóbbi 20 éves adóját tüntetik fel és azt az arányt, amelyben a főváros adója az ország adójához van. A statisztikai hivatal legutóbbi füzetében vannak érdekes adatok. Az egész ország egyenes adója 1875—1894-ig 68 millió forintól 99 millióra, tehát 25%-kal, Budapesté pedig 7 millióról 11.6 millióra, azaz 66%-kal emelkedett. A kereseti, jövedelmi és általános jövedelmi pótadó az egész országban 18.6 millió forintól 37.1 millióra, Budapesté pedig 2.2 millióról 5.8 millióra emelkedett. A részvénytársulati adó e husz év alatt az országban 28%-kal, Budapesten pedig 76%-kal, emelkedett. Az egész ország részvénytársulati adójához Budapest 1875-ben 34.8%-kal 1894-ben pedig már 46.6%-kal járult hozzá. A fővárosban folyó építkezésekre érdekes adatok ezek: A házadó az országban 28%-kal, Budapesten pedig csak 13%-kal emelkedett; a budapesti régi házak helyén tömegesen épülnek az új házak, amelyek tudvalegőleg adómentesek.

Gazdasági iskolák az alföldön. A kultuszminiszter — azt a tervét akarja most megvalósítani, hogy az Alföld nagyobb népességű községeiben gazdasági iskolákat szervez. Minden ilyen iskolánál önálló gazdasági szaktanító a főmestert rendszeresíti, amelyekre tanítóképzőt és földmives iskolákat vezetett tanítókat kíván alkalmazni. Maguknak a gazdasági ismétlő iskoláknak hatádektalan felállítását csak az akadályozza meg hogy ilyen képzettséggel rendelkező tanító alig van, talán azon egy-kettőt kivéve, a kik a földmivelésügyi miniszter a gaz asági cseléd-ég gyermekeinek tanítására, a földmives iskola elvégzésének kötelezettsége mellett, ösztöndíjjal alkalmazott. Hogy tehát az akadályt elhárítsák, a földmivelésügyi miniszter az 1896/97 iskola évben, egyelőre egy-egy tanítóképzőt vezetett ifjunak 400—400 frt ösztöndíjjal adományoz a végből, hogy ezek a tanítói oklevél elnyerése után azonnal az adai, agyogyi, debreczeni, kecskeméti, nagyszénmiklósi, pápai, rimaszombati és szentimrei m. kir. földmives iskolához menjenek és ott a többi növendékekkel együtt végezzék az iskola két éves tanfolyamát, de egyúttal azokat az előadott tárgyakból ismételéseket is kell tartaniok, hogy ezen idő alatt a tanításban is gyakorlatot és jártasságot szerezzenek. Az ékkent elkészült tanítókat ezután a kultuszminiszter fogja alkalmazni. A tanítókat a földmives iskolákba a tanítóképzők igazgatói ajánlatára oly feltétel alatt fogják felvenni, ha előre kötelezik magukat, hogy a két évi tanfolyam elvégzése után legalább öt évet államszolgálatban fognak eltölteni.

Ingatlanok forgalma.

- A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál. —
- 1. Héti Eszter Szabó Józsefné veszi Pinter Sándor és nejétől ezeknek 2877 sz. házukat 2400 frtért.
- 2. Szaitz Sándor veszi Zimmermann Maria Szaitz Sándornétól ennek boldogfalvai kertjét ajándékozás címén 300 forint becsértékben.
- 3. Moricz Ferencz és neje veszik ifj. Ungvári Andrásné Magyar Rózától ennek ondódi földjét 3500 frtért.
- 4. Mayer Antal veszi özv. Ungvár Andrásné Magyar Rózától ennek homokkerti szőlőjét 800 frtért.
- 5. Perlmann Ignáczné Schlesiager Julianna veszi Mészáros Zsuzsanna Szilágyi Bálintnétól ennek tóczós-kerti szőlőjét 1500 frtért.
- 6. Szöllösi Balintné szül. Debreczeni Zsuzsanna veszi Kis Lajos és neje Hegedüs Esztertől ezeknek 3819 sz. a. felvett házukat 2300 frt vételárért.
- 7. Toth Jélianna veszi Kovács Józseftől ennek ondódi földjét 1500 frtért.

- 8. Özv. Herczegh Jánosné veszi P. Nagy Jánostól ennek havan-utcai szőlőjét 770 frtért.
- Özv. Bakócsi Andrásné Kovács Zsuzsanna ugyanis mint k. k. gyermekei gyámjai és társaik eladják Karácsi Istvan és nejenek sesta-kerti szőlőjüket 1200 frtért.
- 10. Tóth Sándor és neje veszik Zefer Istvántól ennek 6. 708.1000 boglyás területű halápi kaszálójét 1000 frtért
- 11. Kovacs Peter és neje veszik Szerkes Andrástól ennek ondódi földjét 500 frtért.

Budapesti gabonatözsde.

június 1. A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Buza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági	75	—	76	—
"	77	6.65	6.75	78
"	79	6.85	6.95	80
Tiszavidéki	75	—	76	—
"	77	6.70	6.80	78
"	79	6.90	6.95	80
Pestvidéki	75	—	76	—
"	77	6.65	6.75	78
"	79	6.80	6.90	80
Fehérmegyei	75	—	76	—
"	77	6.65	6.75	78
"	79	6.75	6.95	80
Bácskai	75	—	76	—
"	77	6.75	6.85	78
"	79	6.90	7.00	80
Észak magy.	75	—	76	—
"	77	—	78	—
"	79	—	80	—

	Min. hekt. ben	Ar kilóg m.
Rozs elsőrendű	uj 70—72	6.30 6.35
" másodrendű	"	6.20 6.25
Arpa takarmánynak	60—62	4.4 4.70
" égetni való	62—64	0.9 0.00
" serfűzdei	64—66	6.15 6.50
Zab	uj 39—41	6.05 6.35
Tengeri bánsági	uj	4. — 4.05
" más remű	"	3.90 4.00
"	"	0. — 0. —
Repeze bánsági	"	0.00 0.00

Kőbányai sertés-piac.

június 1. Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként — 400 klgon felüli sulyban) — krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 klg sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) — krig. 4. Fialat közép páronként 251—320 klg. — sulyban 50—51 krig. 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgmíg terjedő sulyban) — 49—50 krig. 11. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) 45 krtól — 46 krig. Közép (páronként 220—280 klgmíg terjedő sulyban) 44—45 krig. Könnyű (páronként 220 klgmíg terjedő sulyban) 43—44 krig. Szerbiai 9. Nehéz (páronként 200 klgon felüli sulyban) 48—49 krig. 10. Közép (páronként 220—260 kgr. sulyban) 45—46 krig. 11. Könnyű (páronként 220 klgmíg terjedő sulyban) 44—45 krig. Sertés létszám 1896 évi május hó 28-ik napján volt készletben 9113 drb. 1896. május hó 29-ik napján felhajtott — drb. 1896 május 29-ik napján elszállított 13 drb. 1896. évi május hó 30-ik napjára maradt 9100 Sertésforgalom üzletirányzata változatlan.

Nyiltér.

Figyelmeztetés.

Tapasztaljuk, hogy a n. é közönség a m. kir. államvasutak és a kassa-oderbergi vasut állomás pénztárainál Budapestre kiadott mérsékelt menettérít jegyek által nyújtott kedvezmények felől nincsen kellőleg tájékozva, az ezekre menő tudakozódások folytán, ez uton hozzuk az utazó közönség tudomására, hogy ezen mérsékelt menettérít jegyek pl. a II-ik osztályú XIV-ik vonalszakasról egy ebédszelvényt, melyet az utas tetszése szerint választható elsőrendű fővárosi és kiállítási vendéglőkben érvényesíthet, egy kiállítási, egy Ós-Budavári belépő jegyet, továbbá mérsékelt belépti jegyekre jogosító utalványokat az »Ecco homo« festményhez,

a Feszty körképhez, az állatkertbe a Ballon Captif-hoz, a »Párisi mulatóba« tartalmaz, mely kedvezmények, ha teljesen igénybe vétetnek, mintegy 3 és fél frtnyi értéknek felelnek meg. A III osztályú utazóknál ugyanily arányú a kedvezmény.

Ezen jegyekkel magasabb kocsiosztály és gyorsvonat is használható, a rendes árkülömbözet ráfizetésével.

A jegyfuzeteinkkel utazók azon előnyben is részesülnek, hogy kényelmesen, új bútorzattal, szállodaszerű berendezett bérházainkban, amennyiben üres szobákkal rendelkezünk, már 1 frttől kezdve lakást kaphatnak.

Egy és több napra szóló teljes ellátást, lakást, kiállítási, Ós-Budavári belépti, szórakoztatási közlekedés, stb. szelvényeket tartalmazó jegyfuzetek nevezett vállalatnál szinte kaphatók és pedig következő kombinációkban:

Vasuti jegy nélkül lakás, étkezés és szórakoztatási szelvényekkel,

csak szórakoztatásra és étellemezére, csak lakásra és szórakoztatásra.

Ezen jegyfuzetek váltása által bárki előre meghatározhatja, hogy a kiállításra való felrandulása neki annyi költségát okoz és ez által az alaptalan és ros-zakaratulag terjesztett hírek a budapesti dragaságról megczafolatnak.

Lelvilágosításokkal és részletes tájékoztatókkal szolgál

a központi iroda Budapest, Gizella-tér 4. sz., a pályaudvarokon levő irodák az étkezési oldalon,

valamint

a kiállításban a tudakozó és kalauzintézet.

A m. kir. államvasutak városi menetjegy irodája által létesített

Millennium Utazási és Ellátási vállalat.

4276 tkv.

1896.

Árverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kohner Adolf és fia czég végrehajlatónak P. Basa Gábor és neje végrehajtást szenvedő elleni 316 frt 40 kr tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék (derecskei kir. járásbíró) területén lévő H.-Bagoson fekvő a h.-bagosi 939. sz. tjkvben A l. 1—13 hrsz. a. foglalt ingatlanokra a debr. első takarékpénztár által tett utó ajánlat folytán az újabb árverést 1156 frt 10 krben ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1896. évi július 3 napjának délelőtt 11 órakor H.-Bagos község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 115 frt 61 krt készpénzben vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ában jelzett árfoollyammal számított és az 1881. november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. § értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a debreczeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál 1896. évi május hó 15 napján.

Nagy Károly
kir. tvszéki bíró.

Szovát község téglá és cserépgyára 11 hold szántófölddel, melléképületekkel együtt a f. évi július 1-ső napján d. e. 10 órakor a község házánál tartandó nyilvános árverésen az 1897. évi január 1-től kezdődő 6 évre haszonbérbe adatik. Kikiáltási ár 800 frt, bánatpénz 80 frt.

Előjáróság.

Magyar kir. áll. vasutak üzemeltetőség
Debreczenben.

14521 szám. Debreczen, 1895. május hó 29.
II.—1896.

Pályázati hirdetés.

A Debreczen állomásunkon létesítendő új vizállomás számára közel egymáshoz két vagy három méteres mélységű furat éven előállítandó, ezen munkára ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk, melyre a kellőleg felbélyegzett ajánlatok legkésőbb f. évi június hó 16-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreczeni üzemeltetőségének titkárságánál benyújtandók.

Később érkező ajánlatokat nem fogunk figyelembe venni.

A furások létesítésénél a következő feltételek lesznek mérvadók.

1. A furásokhoz 100 mm belső átmérőjű, kívül és belül horganyozott, legjobb minőségű és teljesen vízszigetelt vascsövek használandók.

2. Az első furás talajkutatóra is fog szolgálni és mint olyan, az eddigi tapasztalások szerint körülbelül 130 m. mélységben lévő vízvezető rétegig érni.

Az ajánlatok tehát egészen 140 m. mélységig érő furásra teendők.

3. Ezen első furás folyamán minden egyes megfúrt vízvezető réteg elérésevel a furási munka felbeszakítandó és a víz a talajtól rétegtől vállalkozó szivattyújával és munkásaival addig, de legalább hat és legfeljebb

14 napig, szivattyúzandó, míg a víz teljesen tiszta nem lesz. Azután a vállalkozó költségére vízmennyiségi próba lesz megejtendő, a furás pedig csak ennek megtörténte után lesz a munkát ellenőrző osztálymérnökség beegyezésével folytatandó.

4. Ezen első furás eredményeihez képest egy vagy több további furás lesz azután közbelső kísérletezés nélkül fogantatandó.

5. Azon esetre, ha valamely furás eredménytelenül maradna, vállalkozó tartozik a kutesőveket saját költségére kihuzatni és azokat saját tulajdonába visszavenni. Ennélfogva az ajánlatban azon egységár is kitüntetendő a melyert vállalkozó a kihuzott csöveket visszaveszi.

6. A furás legkésőbb f. é. júli. hó 1-én megkezdendő és valamennyi furat teljes befejezéséig szakadatlanul folytatandó.

7. Minden egyes furat teljes befejezése után vállalkozó részletfizetést kap, melyből azonban a kereseti összeg 5 százaléka, mint biztosíték, vissza lesz tartandó. Ezen biztosíték az ajánlat benyújtása alkalmával letendő óvadékkal együtt vállalkozónak az összes munkák teljes befejezése, illetve a furatok kifogástalan átvétele után lesz kiadandó.

8. A le nem csövezett furási mélységekért a csövek ára f. m. ként 6 forint lesz levonandó.

9. Minden bélyeg- és illetékköltség a vállalkozót fogja terhelni. Az ajánlattevőnek ajánlatában világosan ki kell jelenteni, hogy magát a fent felsorolt feltételeknek mindenben aláveti.

Az ajánlatok borítékai a következő felirással látandók el: **„Ajánlat, a Debreczen állomásán létesítendő artézi kutakra.”**

Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi június hó 15-én, délelőtti 11 óráig 150 azaz egyszázötven frt teendő le készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban a debreczeni üzemeltetőség gyűjtőpénzáránál. A készpénzben befizetett bánatpénz után kamat nem követelhető.

Az értékpapírok a budapesti illetve a bécsi tőzsdén jegyzett, utolsó napi árfolyam szerint, de a névértékkel meg nem haladható értékben fogadhatók el. Az üzemeltetőség fenntartja magának az ajánlatok közt, a szabad választás jogát.

Az üzemeltetőség.

(Utánnnyomat nem díjazatik.)

Stern József és Testvére

nagykereskedők

és gyárosok.

DEBRECZEN, Piacz 1584. a „Bika“ szálloda mellett.

UJDONSÁGOK

tavaszi és nyári idényre:

Szövött és kötött árak.

Női-, férfi- és gyermekharisnyák, keztük.

Turista és tornaingek.

Női- és férfi

fehérneműk, mosó ruhakeimek,

nyakkendők, esernyők.

Szintartó kötő és hímző pamutok minden minőségben.

Csipke szallag és diszek stb.

Mindenféle szabó kellékek.

Norinbergi árak nagy választékban.

KEFE-ÁRUK

báztartási, gazdálkodási és ipari célokra.

Ecsetek, meszelők, seprők,

ruha-, haj-, fog- és körömkefék,

fésűk, szappanok,

illatszerek, valamint minden e szak-

mához tartozó bel- és külföldi

toilett-cikkek dus raktára.

Fodrász kellékek nagy választékban.

DREHER ANTAL kőbányai serfőzdéjének főraktára **Áron Miksánál** Debreczen.

Mint az előző években, bátorodom figyelmeztetni a nagyérdemű közönséget, hogy Dreher-féle üveges **sör csakis** az itt látható védjeggyel ellátott és beajstromozott czimkével ellátott üvegekben kapható **valódi** minőségben.

Dreher-féle hordós ser

kizárólag

a következő helyeken kapható Debreczenben: **Bika szálloda** (Tatár Gusztáv), **Debreczen sörcsarnok** (özv. Pattermann Ferencz), **Korona vendéglő** (Péter Pál), **Kossuth szálloda** (Sporni Gyula), **Frohner szálloda** (Rosenberg Adolf), **Németh András vendéglője**, **Törő Imre vendéglője**.

Kiváló tisztelettel

ÁRON MIKSA

Dreher Antal kőbányai serfőzdéjének főraktára.